

יום ירושלים

יום עיון לקראת יום ירושלים – מכון מאיר

1. תהילים קל"ז, א-ט

(א) עַל נְהָרוֹת בְּכָל שָׁם יִשְׁכְּנוּ גַם בְּכִינוּ בְּזַכְרֵנוּ אֶת צִיּוֹן; (ב) עַל עָרְבִים בְּתוֹכָהּ תִּלְוֵנוּ כַּזְרוֹתֵינוּ; (ג) כִּי שָׁם שְׁאֲלוּנוּ עוֹבְרֵינוּ הַבְּרִי שִׁיר וְתוֹלְלֵנוּ שְׁמֹנֶה שִׁירוּ לָנוּ מִשִּׁיר צִיּוֹן; (ד) אִיךָ יִשְׁיֵר אֶת שִׁיר יְהוָה עַל אֲדָמַת זָכָר; (ה) אִם אֲשַׁכְּחֶנּוּ יְרוּשָׁלַיִם תִּשְׁכַּח יְמִינֵי: (ו) תִּדְבֹּק לְשׁוֹנֵי לְזוֹכֵי אִם לֹא אֲזַכְּרֵנּוּ אִם לֹא אֲעֲלֶה אֶת יְרוּשָׁלַיִם עַל רֹאשׁ שְׁמֹנֶתִי: (ז) זָכֹר יְהוָה לְבָנֵי אֲדוֹם אֶת יוֹם יְרוּשָׁלַיִם הָאֲמָרִים עָרוּ עָרוּ עַד הַיּוֹם הַזֶּה: (ח) אֶת יוֹם הַשְׂדוּדָה אֲשֶׁרִי שִׁישְׁלֶם לָךְ אֶת גְּבוּלְךָ שֶׁגְּבַלְתָּ לָנוּ; (ט) אֲשֶׁרִי שִׁיאֲזוּזוּ וְנִפְץ אֶת עֲלֻלְךָ אֶל הַסֶּלַע:

2. מיצודת דוד תהילים קל"ז, ז

את יום ירושלים – מה שעשו בעת חורבן ירושלים אשר אמרו לבבלים החריבו והשחיתו עד שתגלו היסוד אשר בה והסיתו אותם לעקור את הכל:

3. מאמרי הראי"ה עמ' 230-229; ירושלים

שתי מתנות טובות נשתלמו לנו במלואן מירושלים, עיר מקדש מלך: גאון הקודש וגבורת החיל מעת אשר חרבה עירנו ושם בית מקדשנו ונוטל כבוד מבית חיינו נחשכו לנו שני המאורות הללו. גאון הקודש חדל תת את כחו. אור הנבואה האלהית הועם, רוח הקודש פסק וחשכים הלכנו נודדים בגויים. גבורת החיל חדלה גם היא לעומת זה, נתדלדל כחנו והננו כצללים נהלכים בארצות נכר. שתי המתנות האלהיות הללו, הקדושה והגבורה, שאין קץ לזיוון ותפירתן בהיותן משולבות שתיהן יחד, נתקו זו מזו וכל אחת בפני עצמה נתדלדלה דלדול אחר דלדול, עד אשר מחשבת הגלות המנוולת נדבקו בנו טומאת כפירת אלהים תחת גאון הקודש וירשלותו ומורך לבב תחת גבורת החיל ושני הנגעים המאריים הללו הולכים ומלפפים אותנו ואוכלים אותנו בארץ אויבינו. וכאשר שבו פליטי חרב מארצות אויב אל נוה רבצם. ואור התחיה נגה עליהם באור כהה אשר לא יכול לגרש את הצללים. באו כרוכים יחד עם ערפלי טהר של תחית רוח והתעודדות לאומית טומאת הכפירה והטמטום מעבר מזה והירשלותו ומורך הלב מעבר מזה ויפיצו בקרבנו מחלות שונות, אלה שני אבות הטומאה שהובאו לארץ ד' מטומאת ארץ הגויים. ויעותו את נתיבות חיינו. לאושרנו מעט הוא שיתפשט המדוה על שתי המחלות ביחד באיזו סיעה

מסיעותינו. על פי רוב נגועי סילוק שכינה, חולי הכפירה, הנם פחות נגועים במחלת הרשלותו ומורך הלב, והנגועים ברשלותו ובמורך עוד נכרים בהם סימני החיים של גאון הקודש, ... אמנם לא נגעי נשמה הם מראות נגעים הללו, נגעי עור המה. ... ורוח התחיה בהגיעו בשערי ירושלים כבר ידע את אשר לו, הוא יכיר שכבר הגיע לו התור לעמוד על רגליו הכן. הגיעה השעה לנער מעליו בבת אחת את שכחת ד' ואת הרשלותו גם יחד ולשוב לקבל את שני המתנות הטובות משולבות יחד: הקדושה והגבורה בחוברת, גאון הקודש וגבורת החיל.

4. אגרות הראי"ה א' עמ' קנ"ה; אגרת קמ"ו

אבל, לא זה הוא העיקר. מניעות פנימיות החלו להגלות, שיסוד הכל הוא מה שאין רוח הישוב החדש יכול לשאת את מהלך הרוח, את הסגנון ואת התכונות של חניכי הישוב הישן. וזה הוא דבר המקיף לא רק את קלי-העולם, המואסים בתורה ובמצות, כ"א גם חלק גדול מההגונים, בני תורה ויראת שמים. התנועה החיה של הישוב החדש, חדות החיים ואומץ הלב, הרחבת הדעת, וגאות הלאם השורר בקרב הישוב החדש, לא יכולה לשאת את הגו הכפוף, את הפנים הצמוקות והעצובות המפיקות פחד ומורך לב, את העינים התועות המראות יאוש ושנאת החיים, ההלבשה הזרה המזרחית, כשהיא מצטרפת עוד עם איזה דכודך של עניות היא מטלת אימה של בוז, על האיש המורגל בחיים אירופאיים, אם מעט ואם הרבה. כל אלה לא יוכלו להיות מתקבלים בלא זעף בקרב הישוב החדש, וכאשר הטפוס היותר מצוי בין חניכי הישיבות של הישוב הישן הוא זה הצביון, ע"כ עצום הוא הניגוד במושבות נגד קבלת רבנים. ... ע"כ החלטתי, שאי אפשר לנו לתקן את הדבר הגדול הזה, ... כ"א ע"י מה שניסד ישיבה פה במרכז הישוב החדש. פה שהחיים הנם קרובים בכל מהותם לחיי המושבות, ... ודוקא בישיבה כזאת יוכל להתקיים התוך של דרשת "אדם כי ימות באוהל", אדם חי, המטה את תשוקותיו וכחותיו לא להוללות וסכלות, כ"א לעמלה של תורה ושמחת השגחתה, אבל מי שאין לו הרגשת החיים וזיום הוא לא יכול להיות אדם אשר ימות באוהל. והמצויינים מישיבה כזאת לא יוכלו להיות ממוצעים, שהם כקדרה דלא חמימא ולא קריא, כ"א גבורים כאריות בכלחמתה של תורה, ומלאים חפץ לרוממה ולשגבה על אדמת הקודש, לא משום פניה ותכלית של רבנות, כ"א מפני אהבת השם יתברך, אהבת התורה, אהבת ישראל ואהבת ארץ ישראל, הנוערת בקרבם בשלהבת אש קודש.

5. אורות התשובה, תוספות תשובה ז'; התשובה והשלום

אמנם, ישנם דברים רבים שהם מעכבים את התשובה ואנחנו חייבים לסלק אותם מקרבנו ולהתגבר עליהם בכל עוז, אבל הדבר שהוא המעכב הראשי, שהוא כולל בקרבנו באמת את כל שאר העכובים, ביחוד ממדתה של התשובה הכללית של כל ישראל לכל מפלגותיו, ביחס עם הקשר על מהלכה של צמיחת הגאולה ההולכת ונובטת אצלנו הוא המושג של ציור התשובה, המקושר שלא על פי אמת רק עם דלדול נפש, עם חולשה ורפיון והנמכת עץ החיים – הציור הזה באמת הוא פוגם גם בתוכן התשובה של כל יחיד במדד. ידועה, אבל יתר מכל הוא מעכב את התשובה הכללית, שהיא מוכרחת לבוא כעת עם רשמי קוי הגאולה, שעמהם אנו חייבים להיות אמיצי רוח מלאי חיל ומשתוקקים לשובע טל של חיים של יצירה עצומה ושל רעננות.

6. מאמרי הראי"ה עמ' 334-333; דגל ירושלים (מלונדון)

"ציין" ו"ירושלים", הן זו אצל זו, מאז מראשית תולדותנו התבלט שם ציין אצל ההבטאה של מלכותנו, כחנו העולמי, שהוא הנהו גם כן ודאי קדוש מצד עצמו, ... אמנם "ירושלים" מבטאת בהבלטתה את המטרה של קדושתנו מצד עצמה ... המקום של בית המקדש, בית תפלה העתידי של כל העמים, המקום שבו ישבו הסנהדריה הגדולה אשר ממנה יצאה ותצא תורה לכל ישראל, זה מציין השם "ירושלים".

7. מאמרי הראי"ה עמ' 338; דגל ירושלים ב (מירושלים)

ראינו אז עין בעין, שהתכונה החלוצית של בנין האומה ותחיתה בארצה כובשת לה את דרכה בחיים, התעמולה רבה וגדולה, והאידיאליים החילוניים מקסימים, וטבעו של עולם צריך להם, וכל לב רגש מוכרח להודות, שכח כביר ורב טוב צפון גם בהתחיה החילונית שלנו, הדוגלת בשם ציין, שמטרתה היא המדינה היהודית בארץ האבות. אבל מעבר מזה נוכחנו לראות, שכמה שיצליח החול במצעדי איננו עלול כלל לבוא לתעודתו, ... והמגמה האחרונה של הקודש אינה רק המדינה כי אם כסא ד' אשר בירושלים, כסא כבוד מרום מראשון מקום מקדשנו. ובעת אשר על נהרות בבל ישבנו גם בכינו בזכרנו את ציין, כאשר לבנו נשבר ונפשנו נדכאה על חורבנו המדיני, מיד נשבענו לא רק לשם ציין כי אם אל ירושלים שמנו פנינו. "אם אשכחך ירושלים תשכח ימיני, תדבק לשוני לחכי אם לא אזכרכי, אם לא אעלה את ירושלים על ראש שמחתי".